

Bruk av termiske hjelpemidler under jakt

Oddgeir Andersen, Vebjørn
Veiberg og Atle Mysterud

Formål

Bildet er laget med KI

Undersøke hvordan bruken varierer i forhold til jaktform og arter det jaktes på

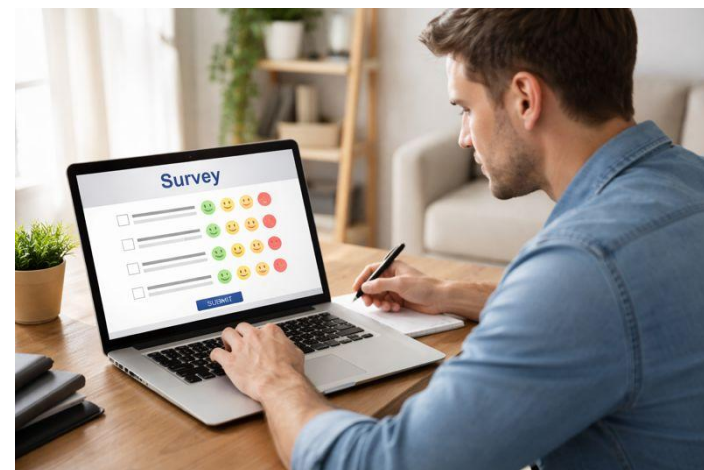
Hvordan bruken av termisk påvirker den praktiske jakta og jakteffektiviteten

Hvordan jegerne opplever av termisk påvirker sett hjort/-elg registreringene

Samle synspunkter på fordeler og utfordringer

Vestland fylkeskommune finansierte undersøkelsen

Datainnsamlingen

Elektronisk spørreskjema distribuert til alle kommuner og jaktledere i Vestland fylke

Annonsert på NINA sine hjemmesider og Hjorteviltportalen

Pressemelding/nyhets sak til aviser på vestlandet

Sosiale medier (Facebook)

Undersøkelsen lå ute fra 27 oktober til 14. november.

Fikk 7193 svar, hvorav 6123 var komplette (85%)

36,6 % brukte linken og 63,4 % brukte QR koden

Sammenlignet utvalget med data fra jegerregisteret på kjønn, alder og landsdel de bodde i.

95,4 % menn (n=6667) og 4,6 % kvinner (n=323) i utvalget,

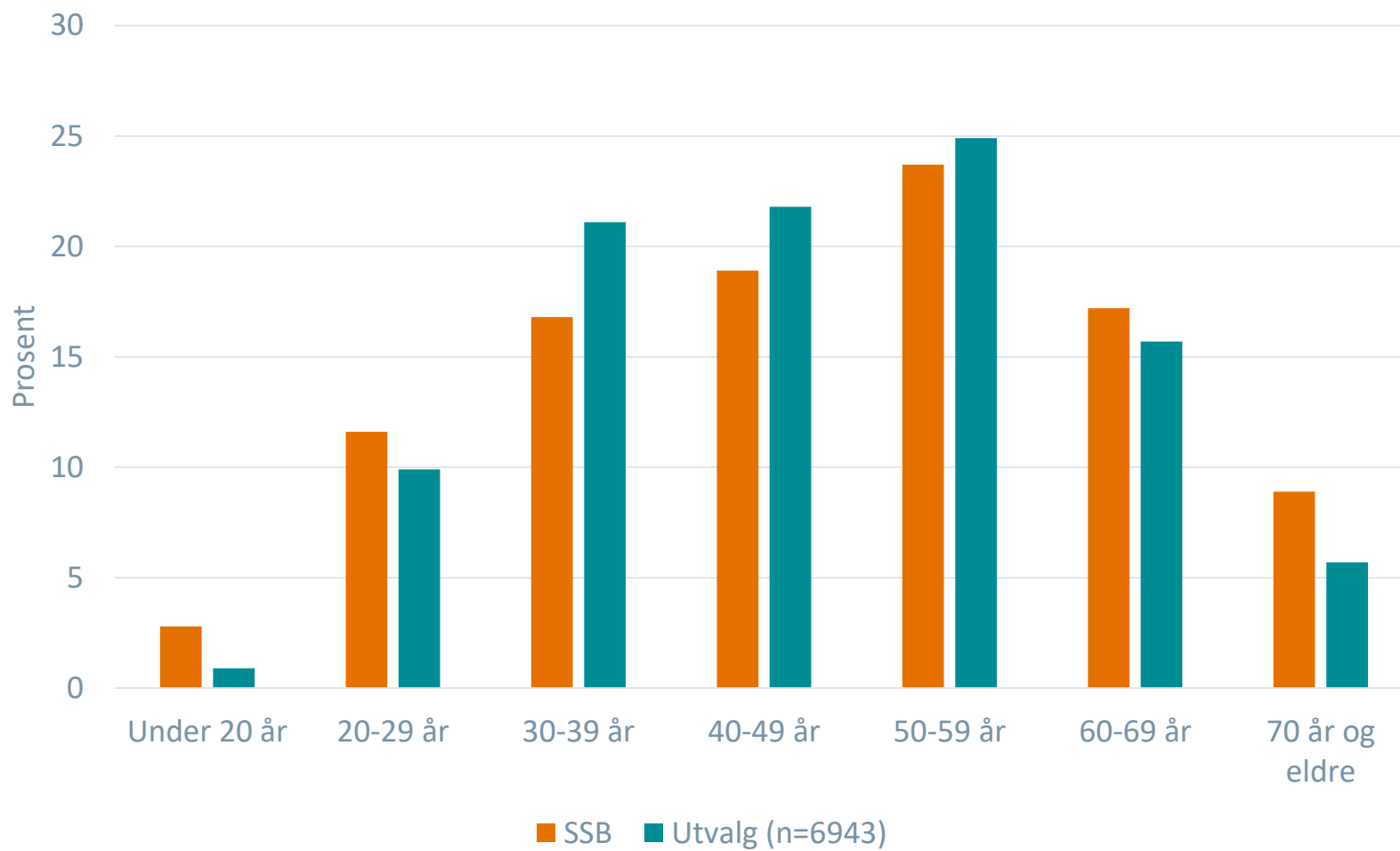
Det er 8,7 % kvinner i Jegerregisteret som har jaktet i 2024

REPRESENTATIVITET

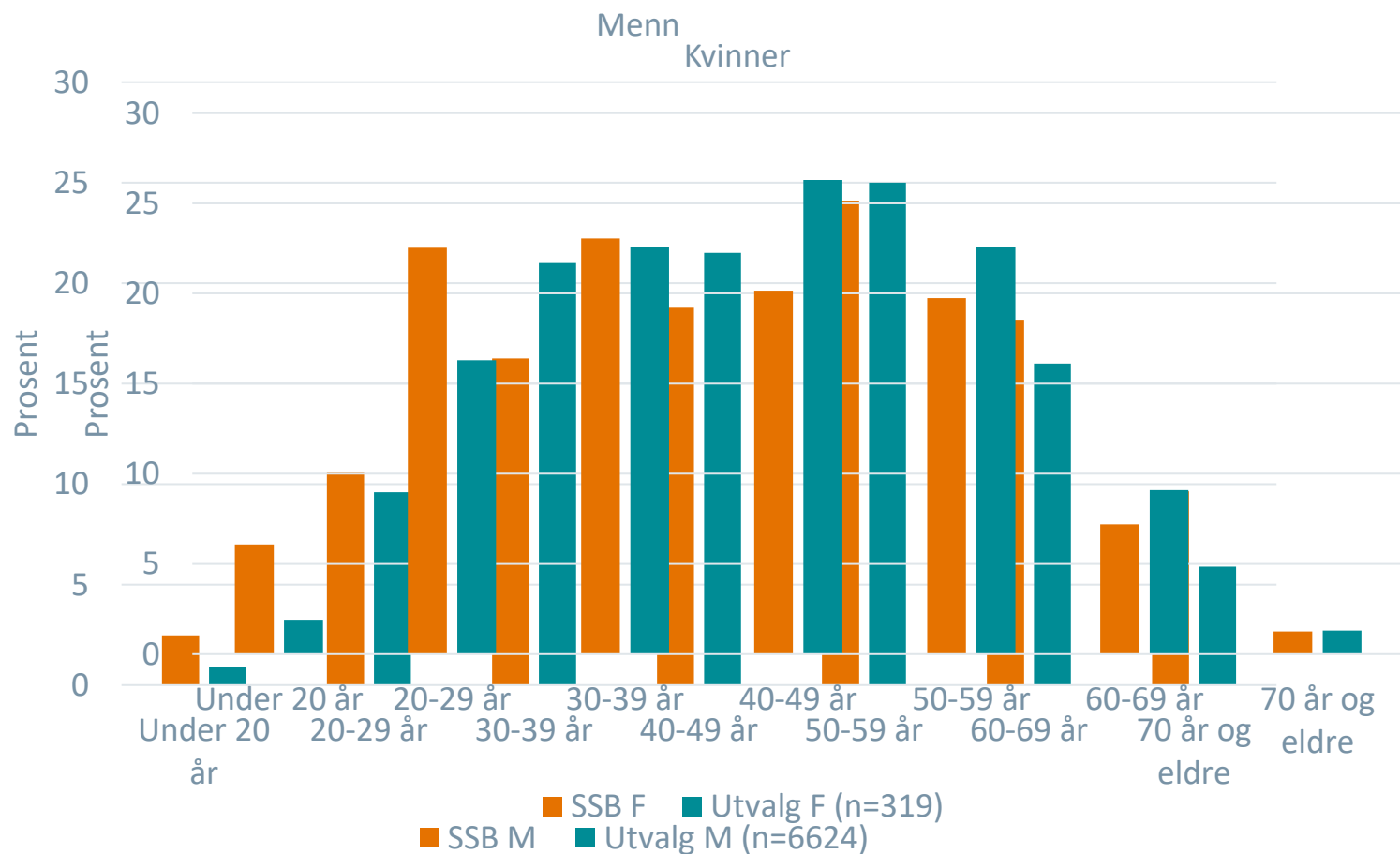

Bildet er laget med KI

Aldersfordeling

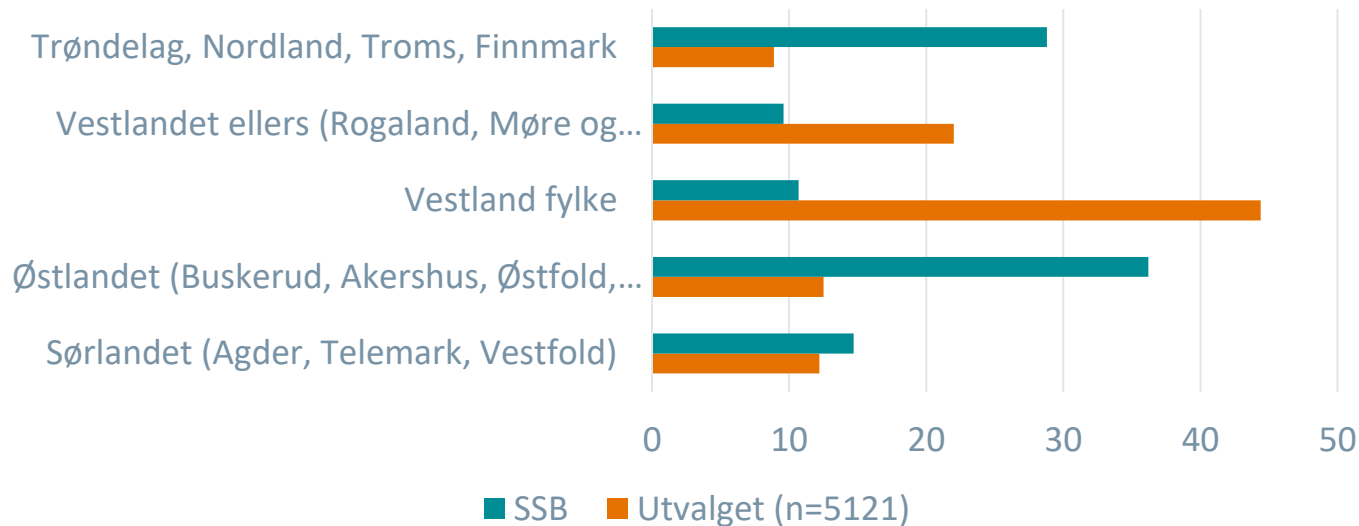

Fordeling mellom alder og kjønn

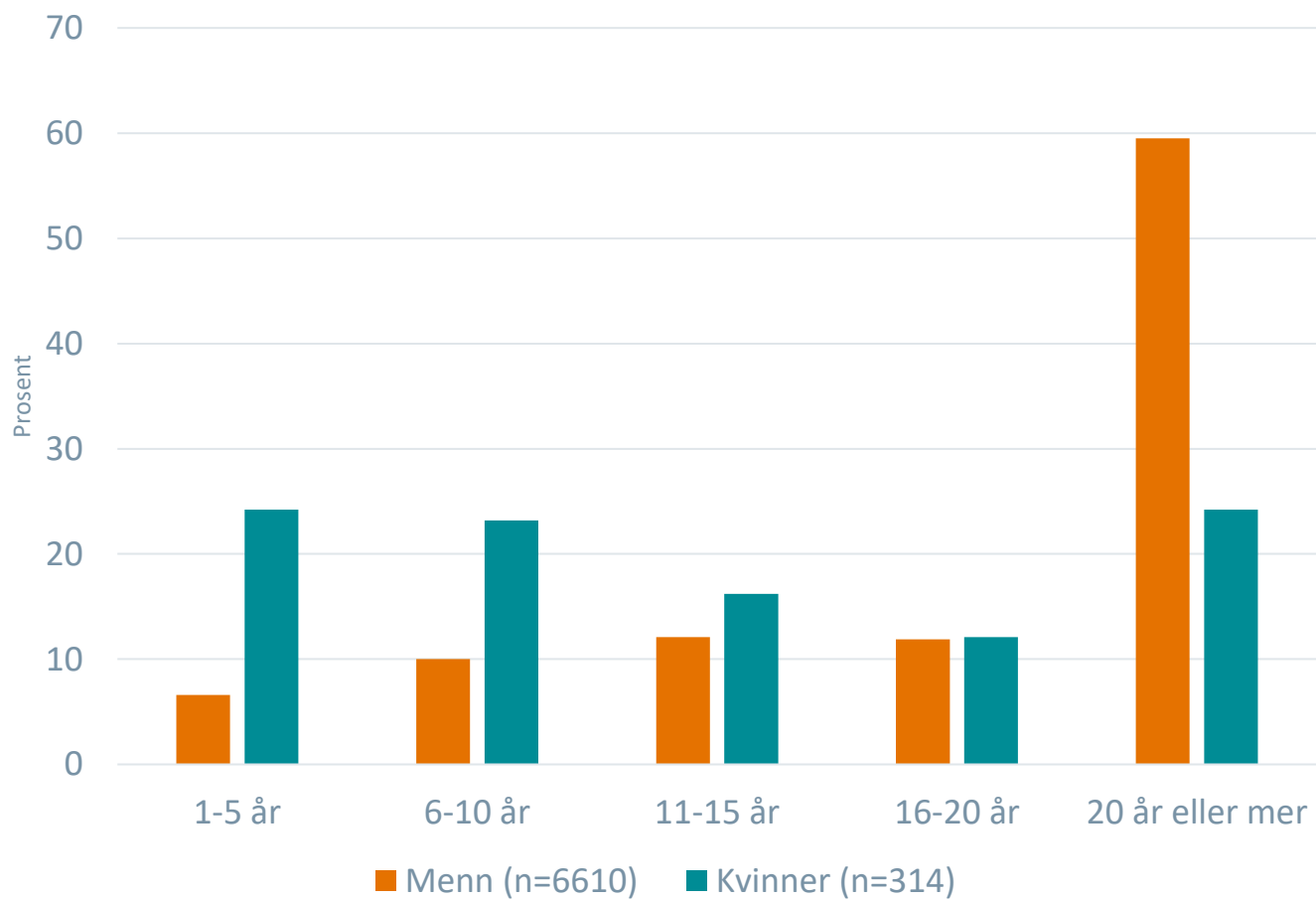

Bosted

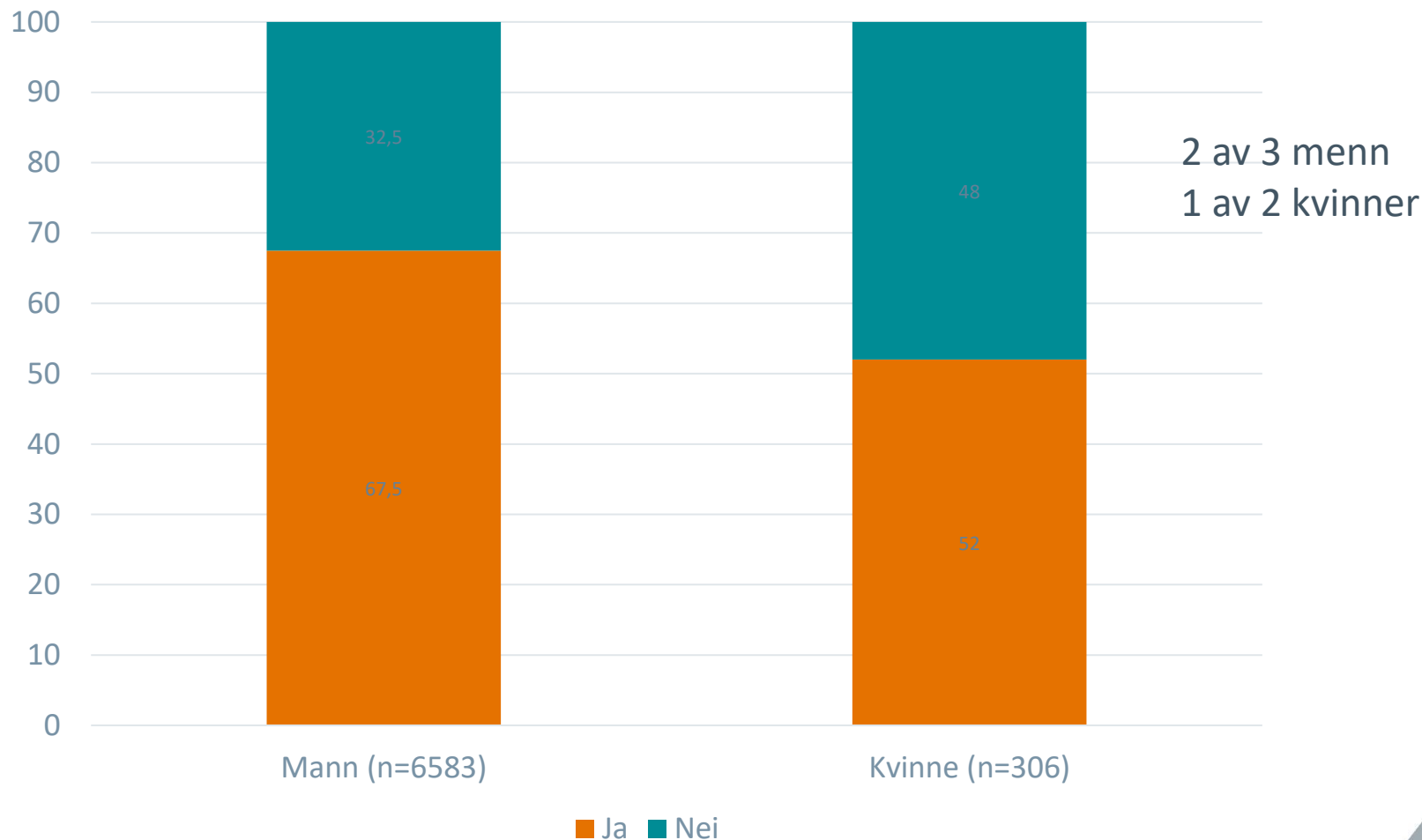
- Vestland fylke og Vestlandet ellers overrepresentert i utvalget (det var ønskelig pga. spesielt fokus på hjortejakta)
- Færre fra Østlandet, Trøndelag og nordover i utvalget

Jakterfaring

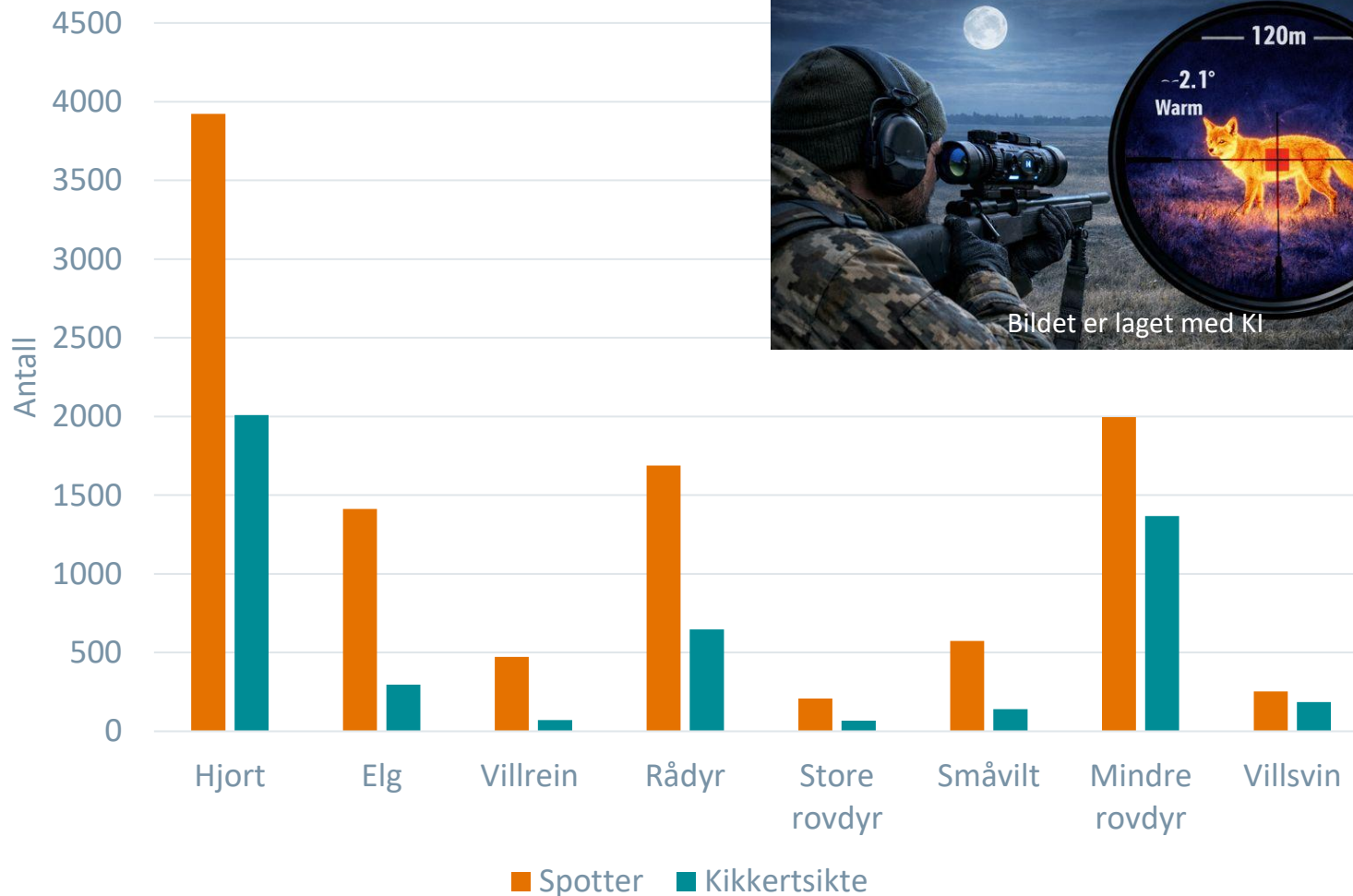
Benytter du termiske hjelpemidler under jakt?

Bruker andre på jaktlaget ditt termisk?

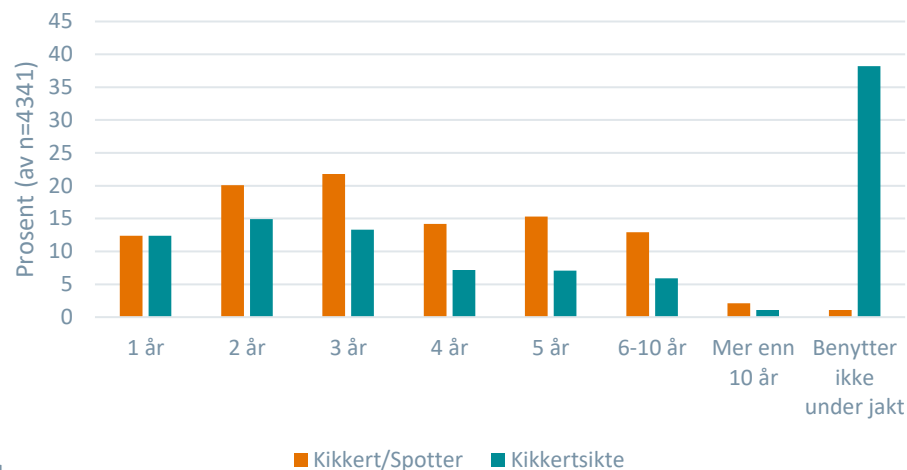
Bruk av termiske hjelpemidler på jakt

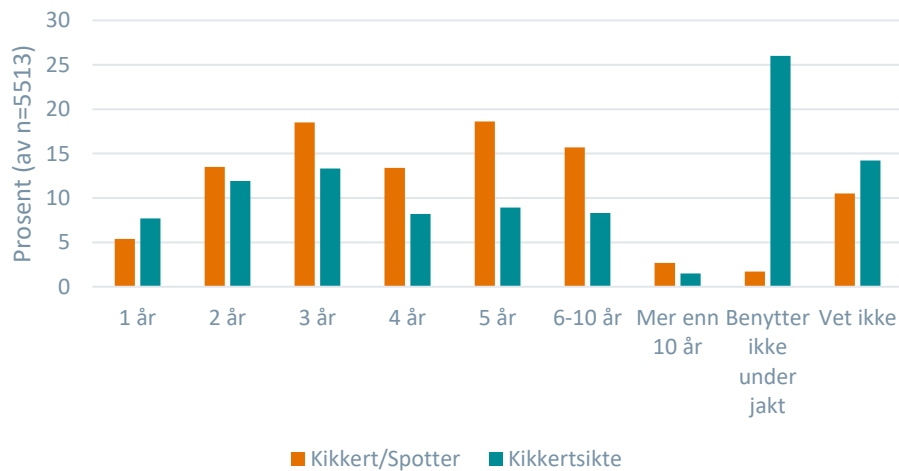
Antall år termisk er benyttet

Spotter mer utbredt enn kikkertsikte
Flest i løpet av de 3 siste årene

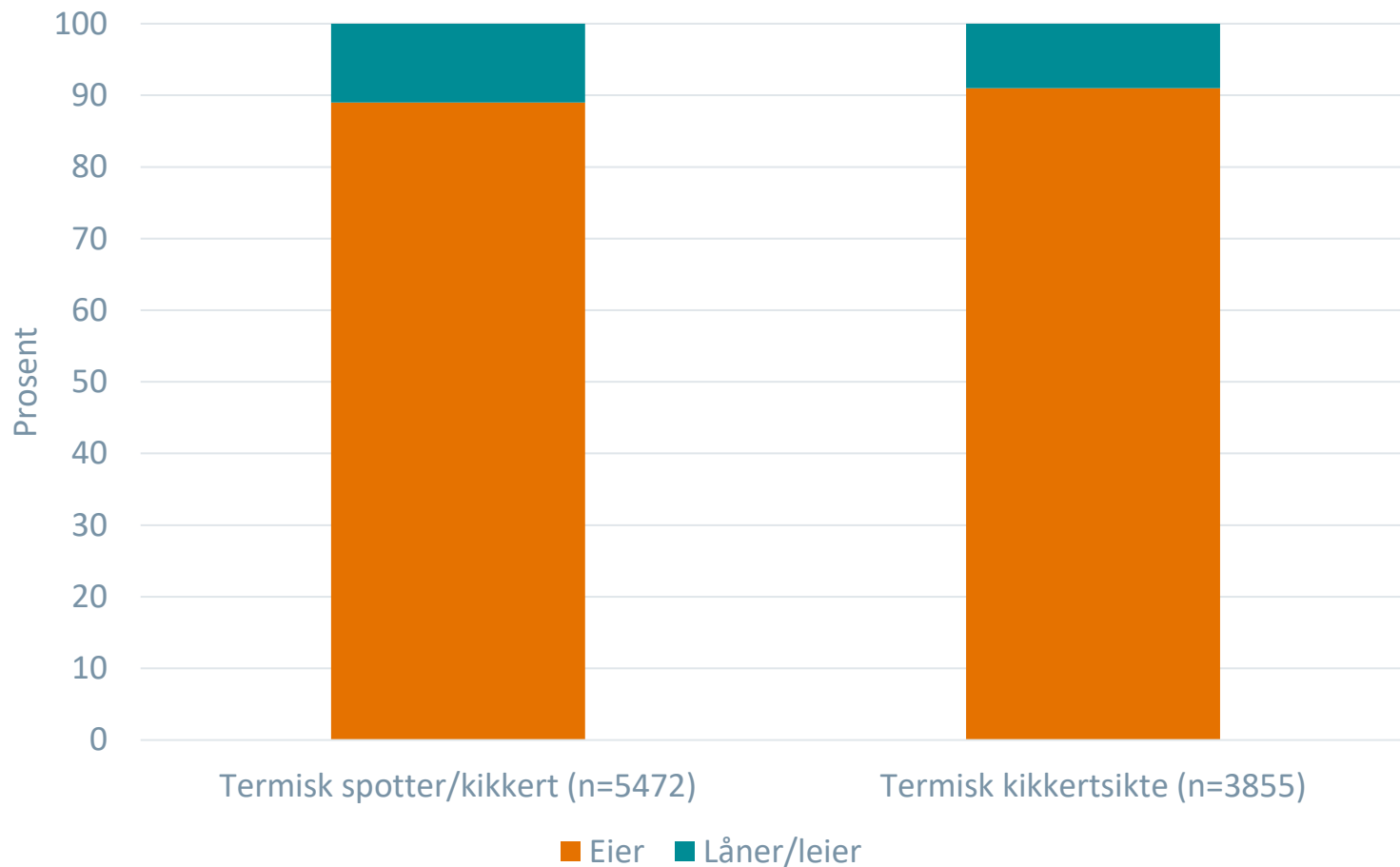
Antall år **du** har benyttet termisk

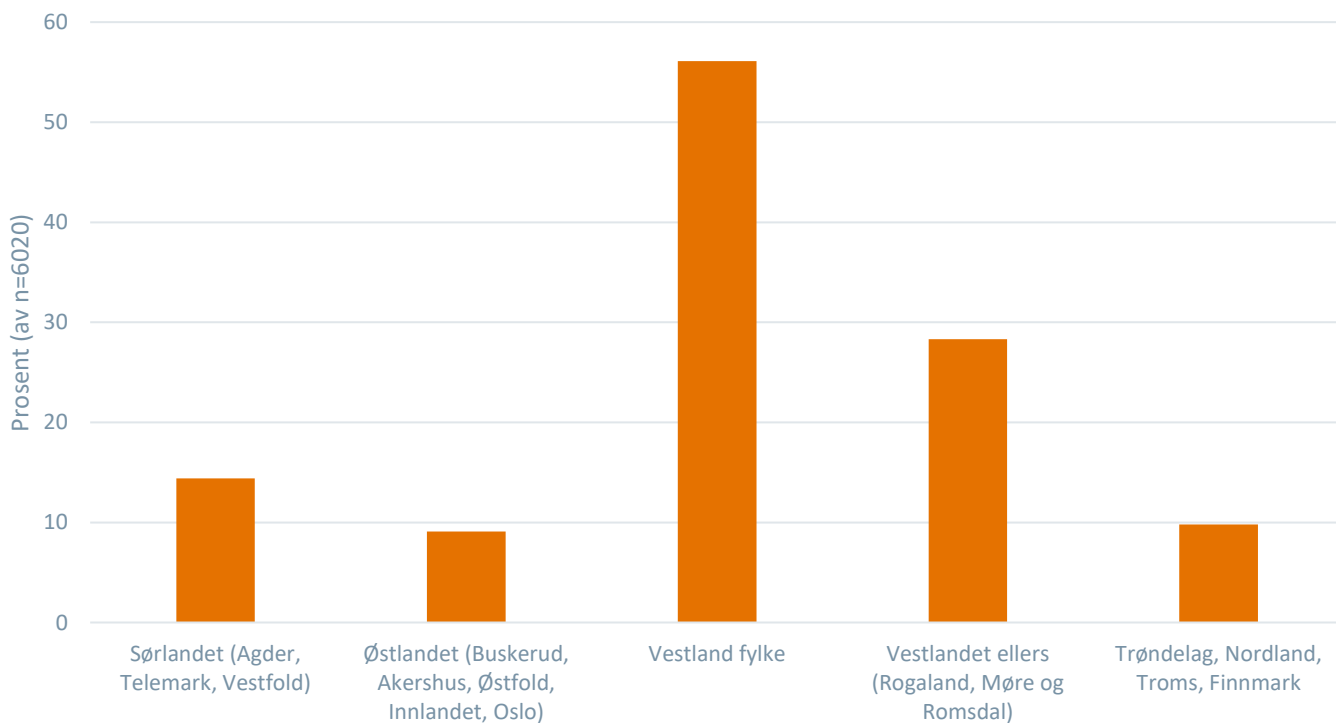
Antall år **noen på jaktlaget** har benyttet termisk

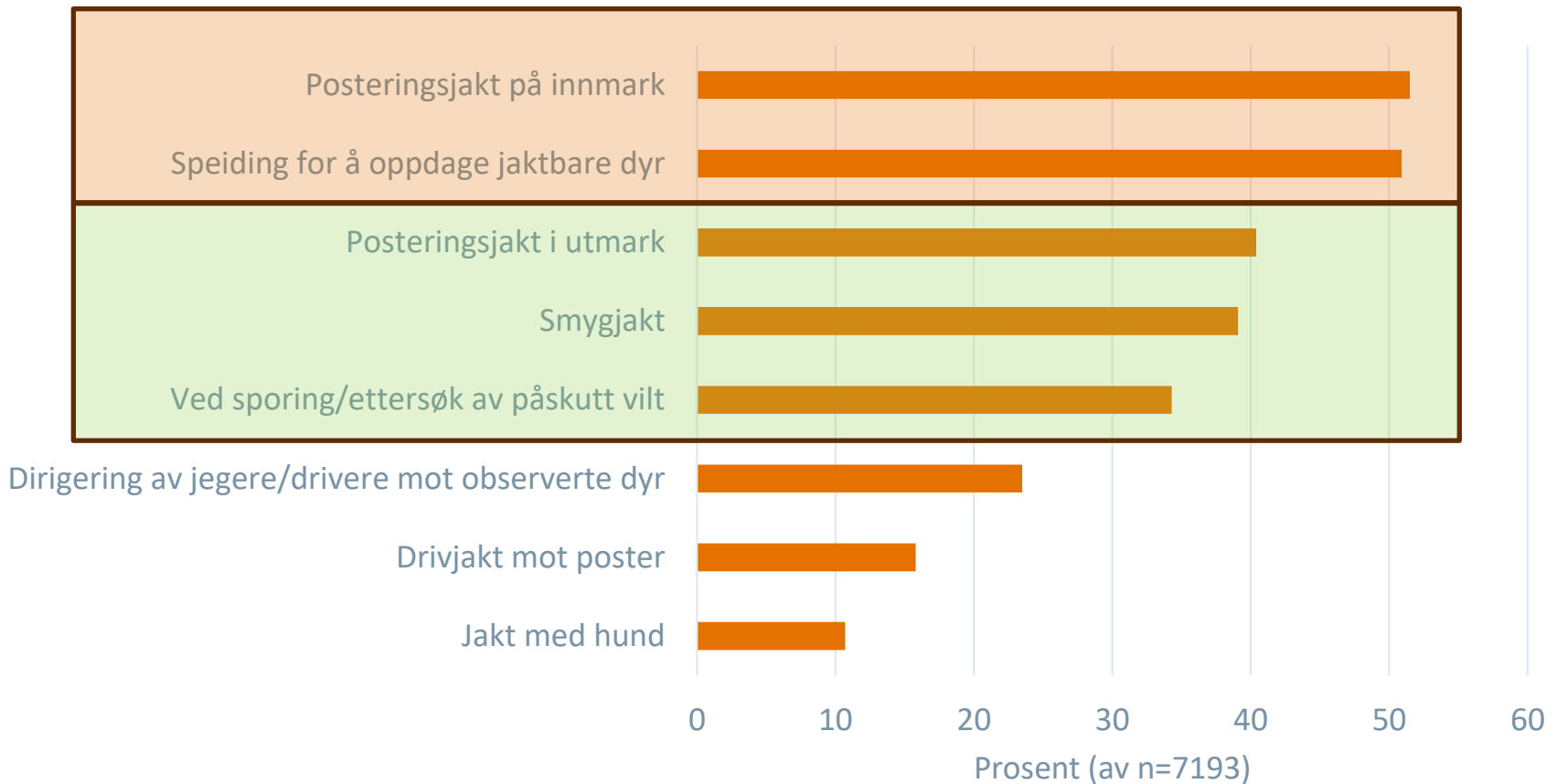
Eier eller låner termiske hjelpemidler

Hvor har du jaktet hjort de siste 2 år?

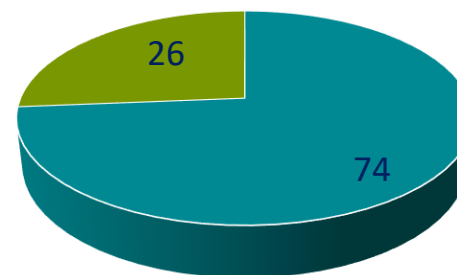

I hvilke situasjoner benyttes termiske hjelpemidler under hjortejakt?

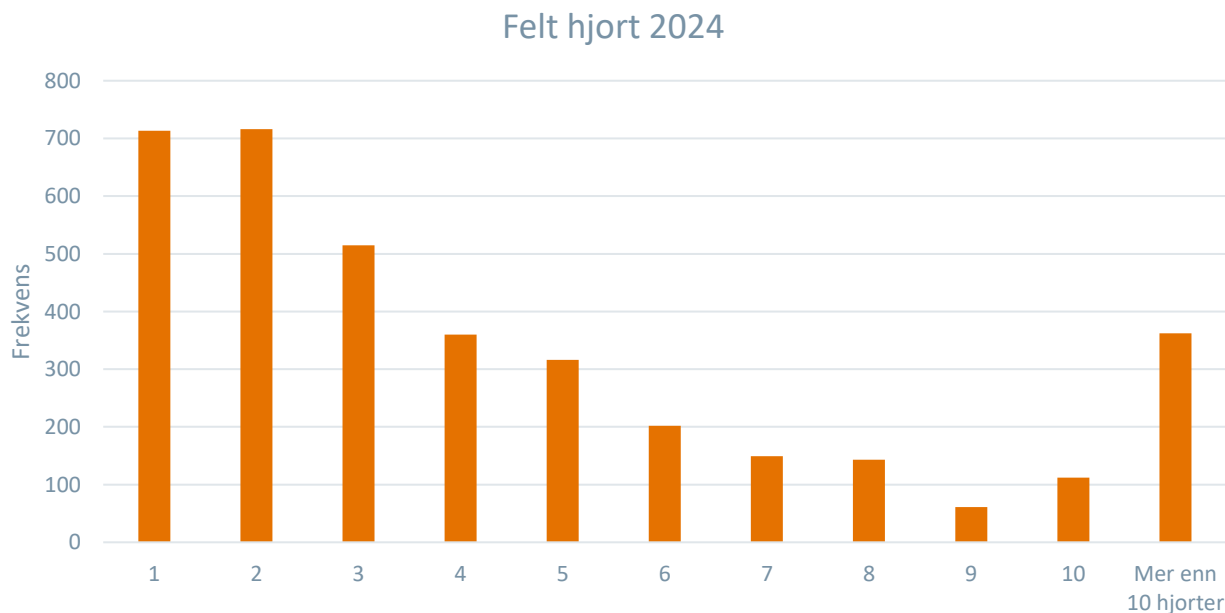

Felte hjort 2024

- Sum= 17 837 hjort
- Median= 3
- Snitt=4,9 (ikke normalfordelt)
- 90 % felte inntil 10 hjort

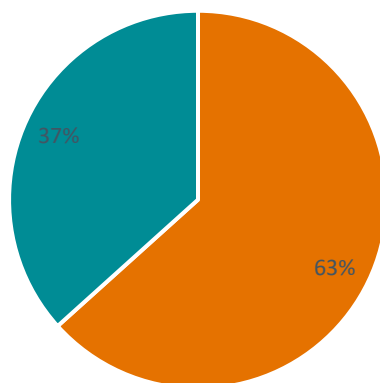

- Felte du hjort i 2024? (n=4958)
- Ja (n=3654)
- Nei (n=1304)

Andel hjort felt med termisk kikkertsikte

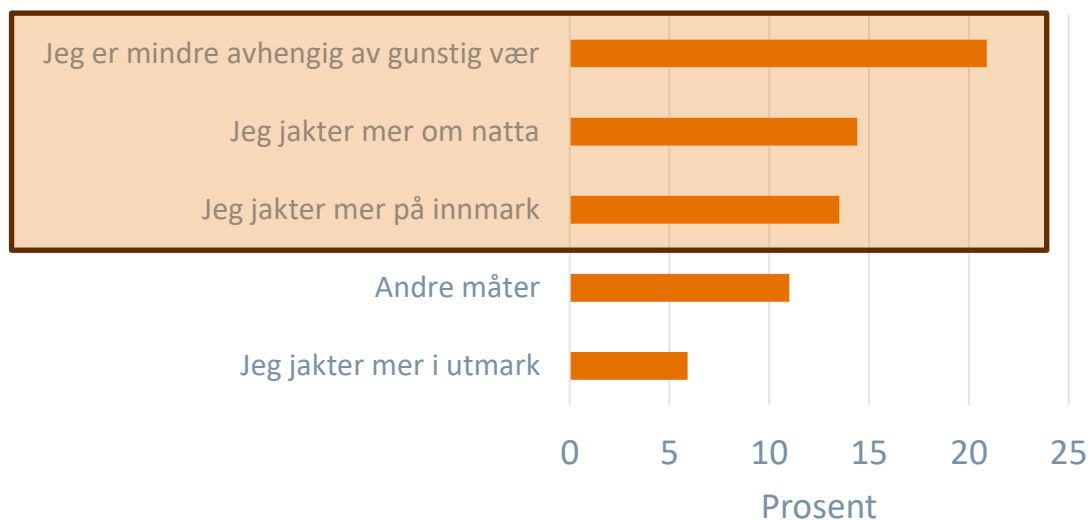
- 53 % oppgir at ingen hjort ble felt ved hjelp av termisk kikkertsikte
- 6540 hjort oppgitt felt med termisk kikkertsikte ($6540/17837=36,6$ %)
- Dvs. at mer enn hver 3. felte hjort er er skutt med bruk av termisk kikkertsikte.

■ Uten termisk kikkertsikte ■ Med termisk kikkertsikte

Endringer i måten det jaktes på?

- 53 % svarer at termisk har endret måten eller tidspunktet det jaktes på
 - ▶ Lettere å ta ut riktig dyr/skille spissbukk og kolle
 - ▶ Sitter lengre utover kvelden
 - ▶ Bruker mindre tid på observasjon
 - ▶ Bruker mindre tid på hund og mer tid på spotting
 - ▶ Jakter mer alene
 - ▶ Driver kun på dyr som er funnet med termisk/ikke så tilfeldig hvor man jakter lenger

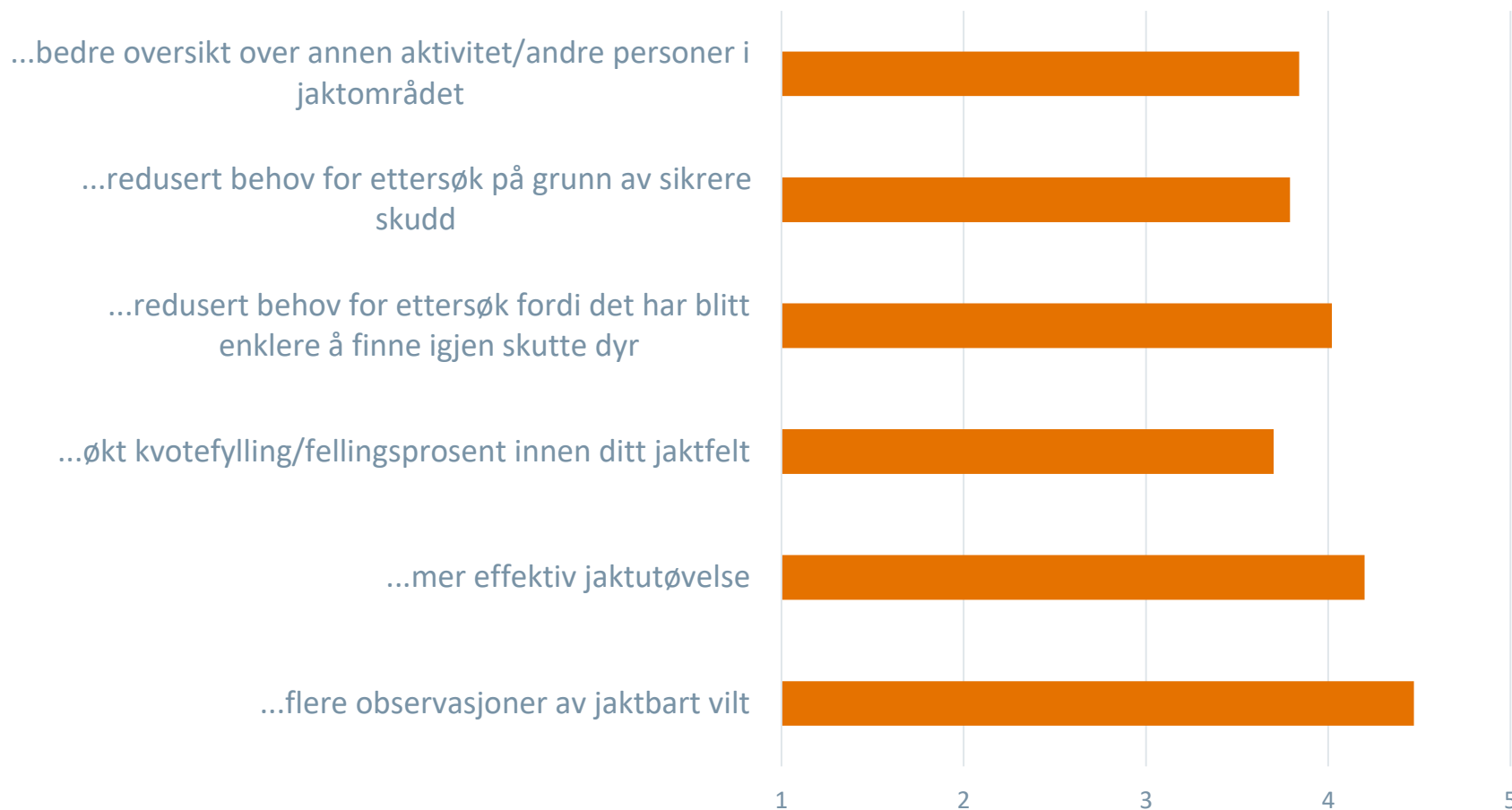
Tekstanalyse av endringene

- Økt sikkerhet og mer human jakt
- Bedre seleksjon og forvaltning
- Mer effektiv jakt og tidsbesparende
- Utvidede jaktmuligheter i tid, dårligere lys og værforhold
- Endret jaktform (mer alene eller på dyr som er observert via termisk før drev)
- Bedre kontroll etterskudd/ved ettersøk
- **Samlet vurdering:**
De fleste beskriver termisk utstyr som et svært effektivt hjelpemiddel som gir sikrere, mer human og målrettet jakt, men svarene viser også tydelig at bruken skaper etiske, sosiale og forvaltningsmessige diskusjoner i jegermiljøet

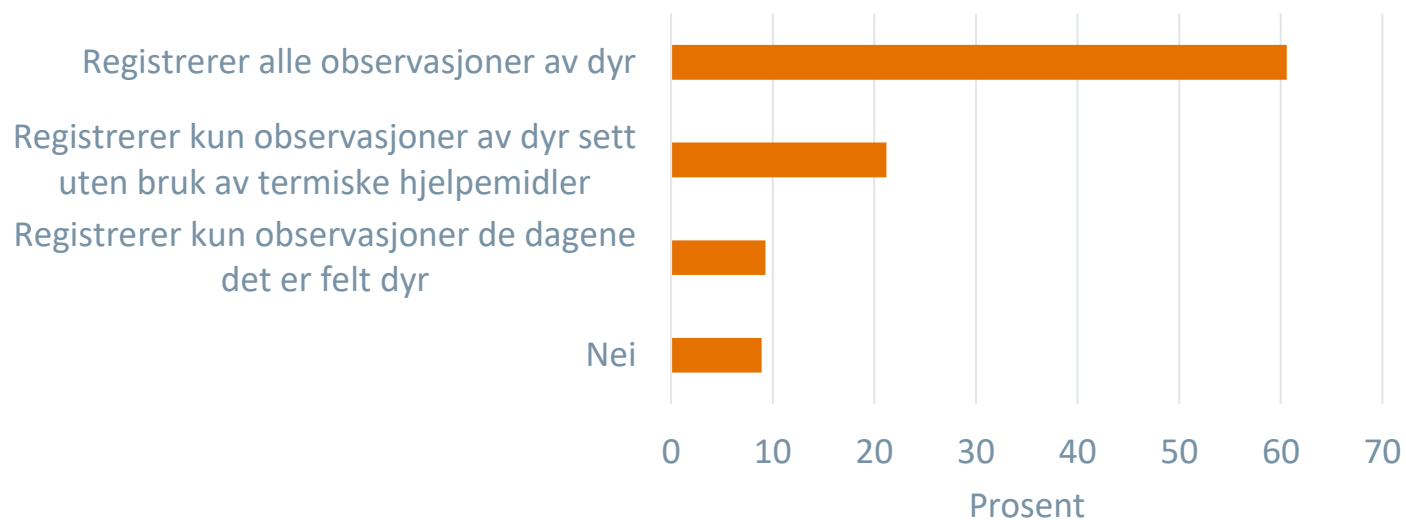
Sikkerhet med tanke på å avfyre skudd under jakta

Termiske hjelpemidler har ført til...

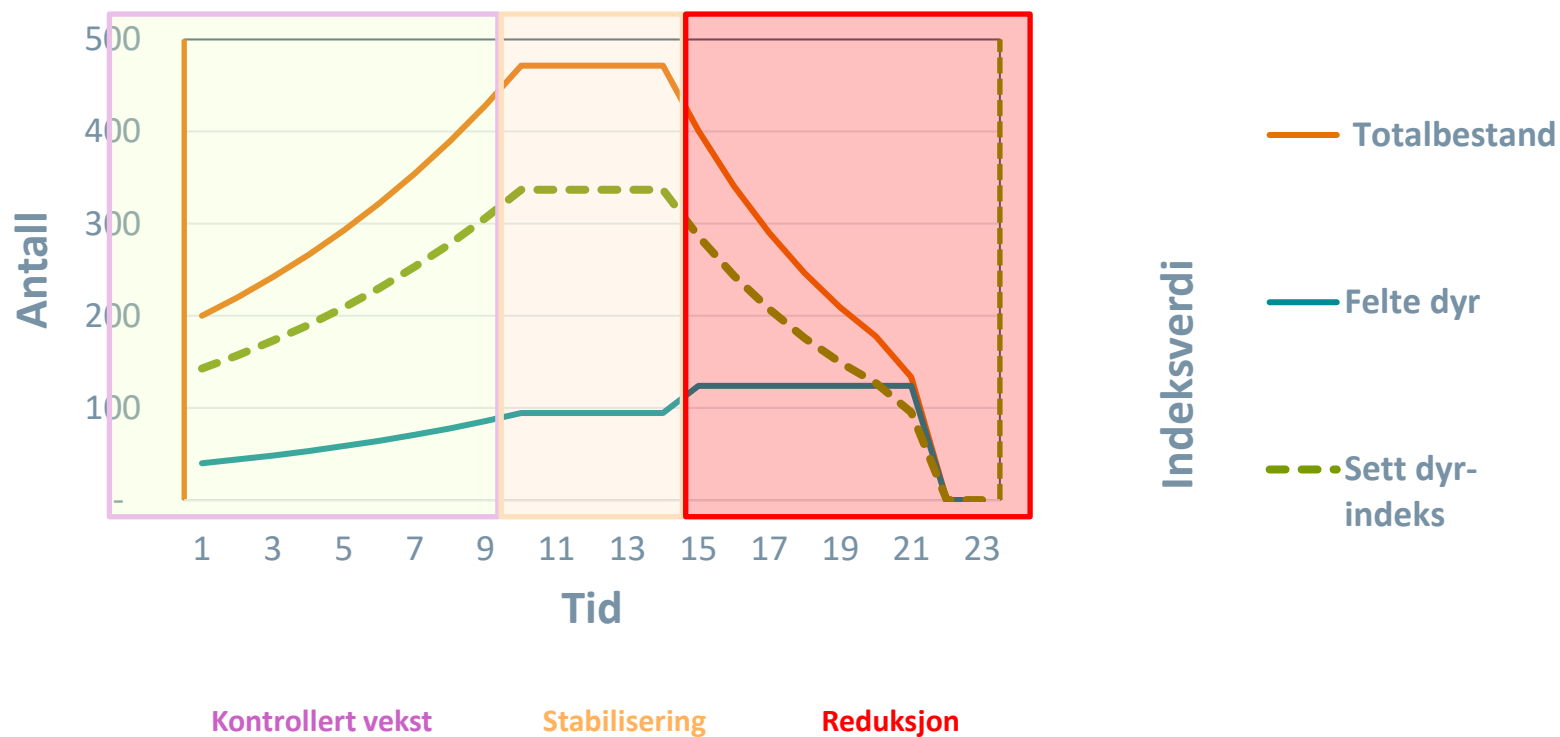
Sett hjort-registreringer

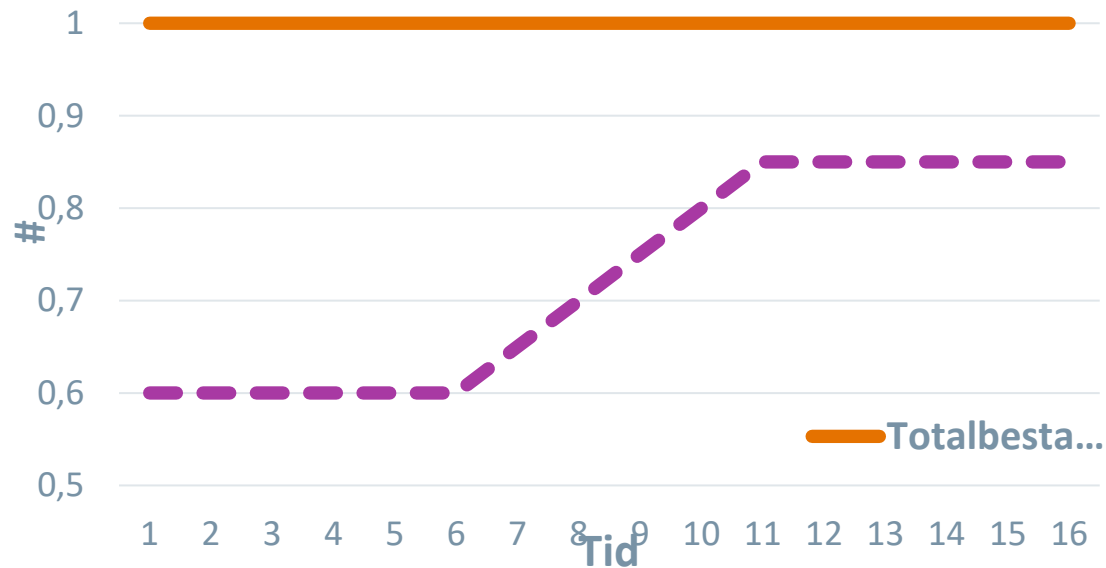
Ideelle vilkår for sett dyr-metodikken

- Konstant oppslutning
 - ▶ Alle jaktfelt og jaktlag er «unike» og bidrar med variasjon
 - ▶ Jaktfelt/vald som går inn og ut av dataserien skaper unødig støy
- Ingen endringer i observatørkompetanse
- **Korrekt** registrering av innsats, observasjoner og felling
- Alle faktorer som påvirker **observasjonssannsynligheten** eller **jakteffektiviteten** holdes konstant

Forventning om sammenheng

Endring i sannsynlighet for observasjon/felling

Kjensgjerninger

- Termiske hjelpemidler fører til **flere** observasjoner
- 60 % av jegerne som bruker termiske hjelpemidler rapporterer at de registrerer **alle** observasjoner, også de som er registrert med termisk
- Antallet observasjoner per tidsenhet øker som en effekt av økt bruk av termiske hjelpemidler.
→ Gjenspeiler **ikke** bestandsendringer.
Omfanget av disse endringene er ikke kjent.
- → Effekt på tetthetsindeksen '**sett dyr per jegerdag/-time**'

Utsagn

- Termiske hjelpemidler fører til **flere** fellinger
- Både brukere og ikke-brukere av termiske hjelpemidler hevder at bruk resulterer i mer effektiv jakt/flere fellinger
- Potensiell økning i antall fellinger per tidsenhet ved bruk av termiske hjelpemidler
→ Gjenspeiler **ikke** bestandsendringer.
Omfanget av disse endringene er ikke kjent.
- → Effekt på tetthetsindeksen '**felt dyr per jegerdag/-time**'

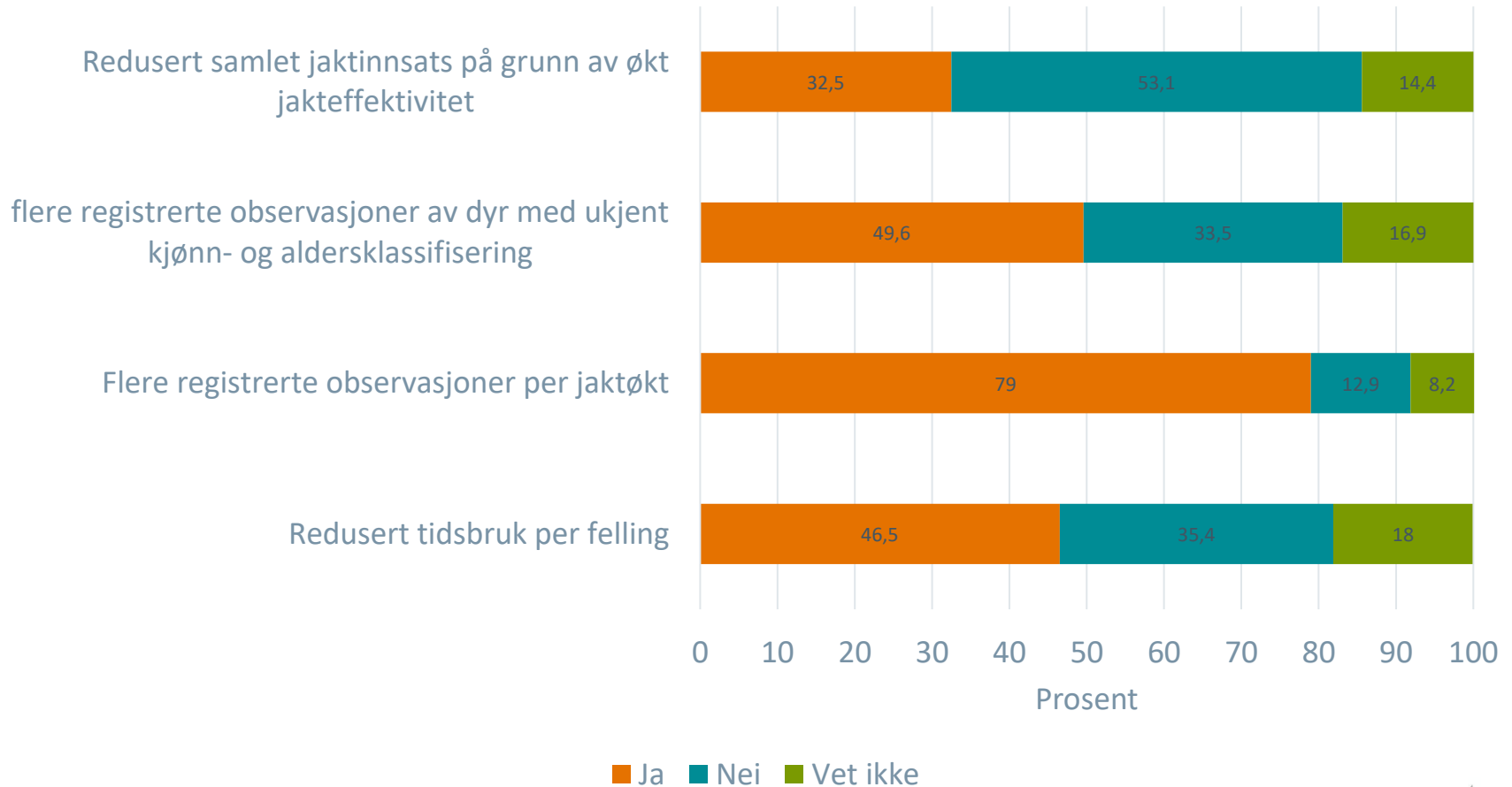
Konsekvens - metodikk

- Brudd på metodikkens vilkår.
- Brudd på tidsserie.
- Ikke direkte sammenlignbare tall før og etter at termiske hjelpemidler ble utbredt.
- Potensiell effekt på samlet jaktinnsats. Mindre jaktinnsats nødvendig for å felle det samme antallet dyr.
- Økt prosentvis jaktuttak fra bestanden. Konsekvenser for kvotesetting og forventet kvotefylling.

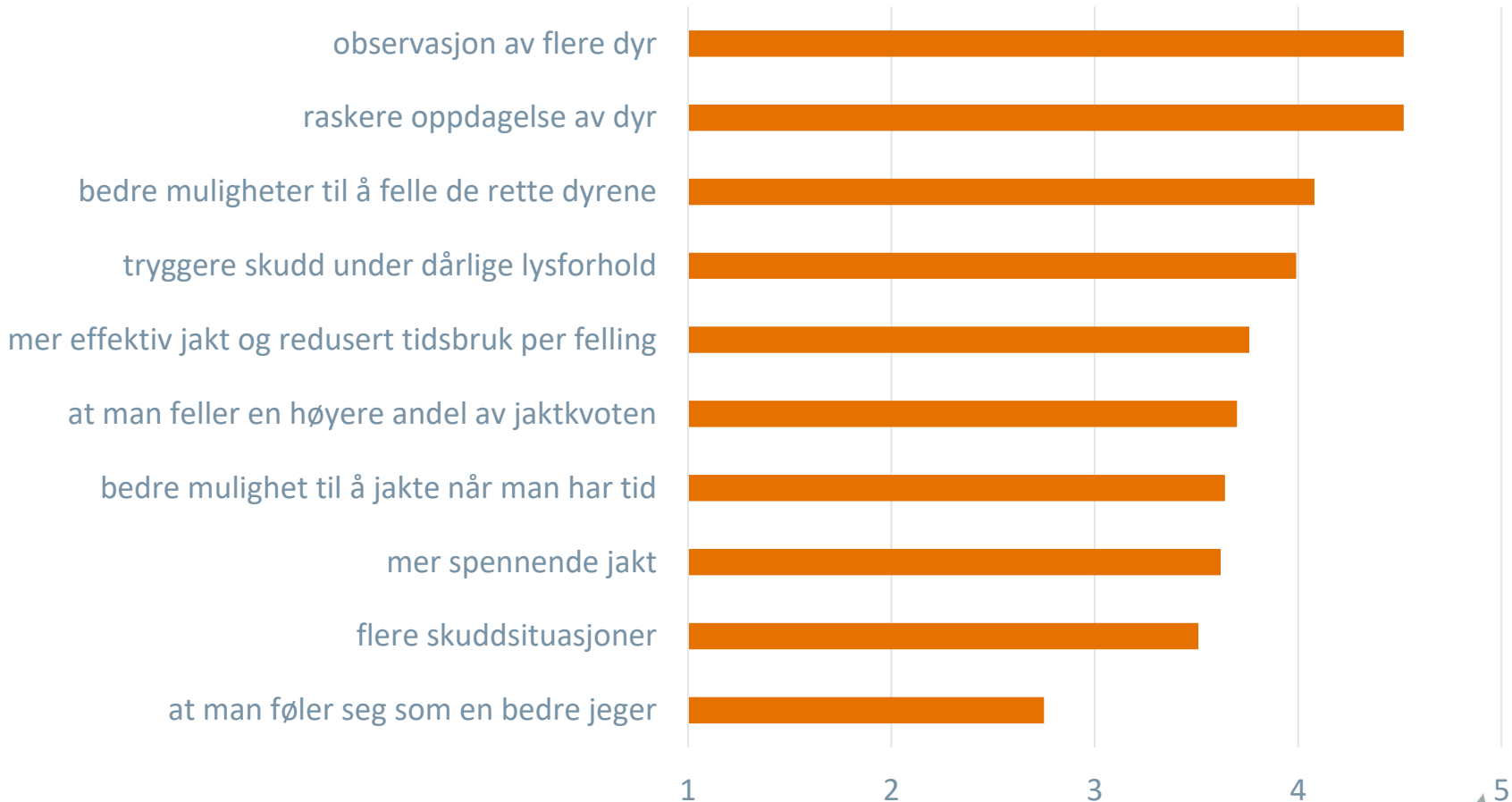
Konsekvens - fordeling av jaktuttak

- Endring i den «tradisjonelle» fordelingen av jaktuttaket mellom jaktfelt/vald.
- Våpenmonterte termiske hjelpemidler blir primært brukt i forbindelse med innmarksjakt.
- Potensielt økt del av **totaluttaket** av hjort skjer på innmark.
- Potensielt økt andel av den totale **jaktinnsatsen** som innmarksjakt
- **Færre** jegere står for en **større** del av uttak

Er ditt inntrykk at bruk av termiske hjelpemidler har resultert i...

Hvor enig eller uenig er du i at termiske hjelpemidler fører til...

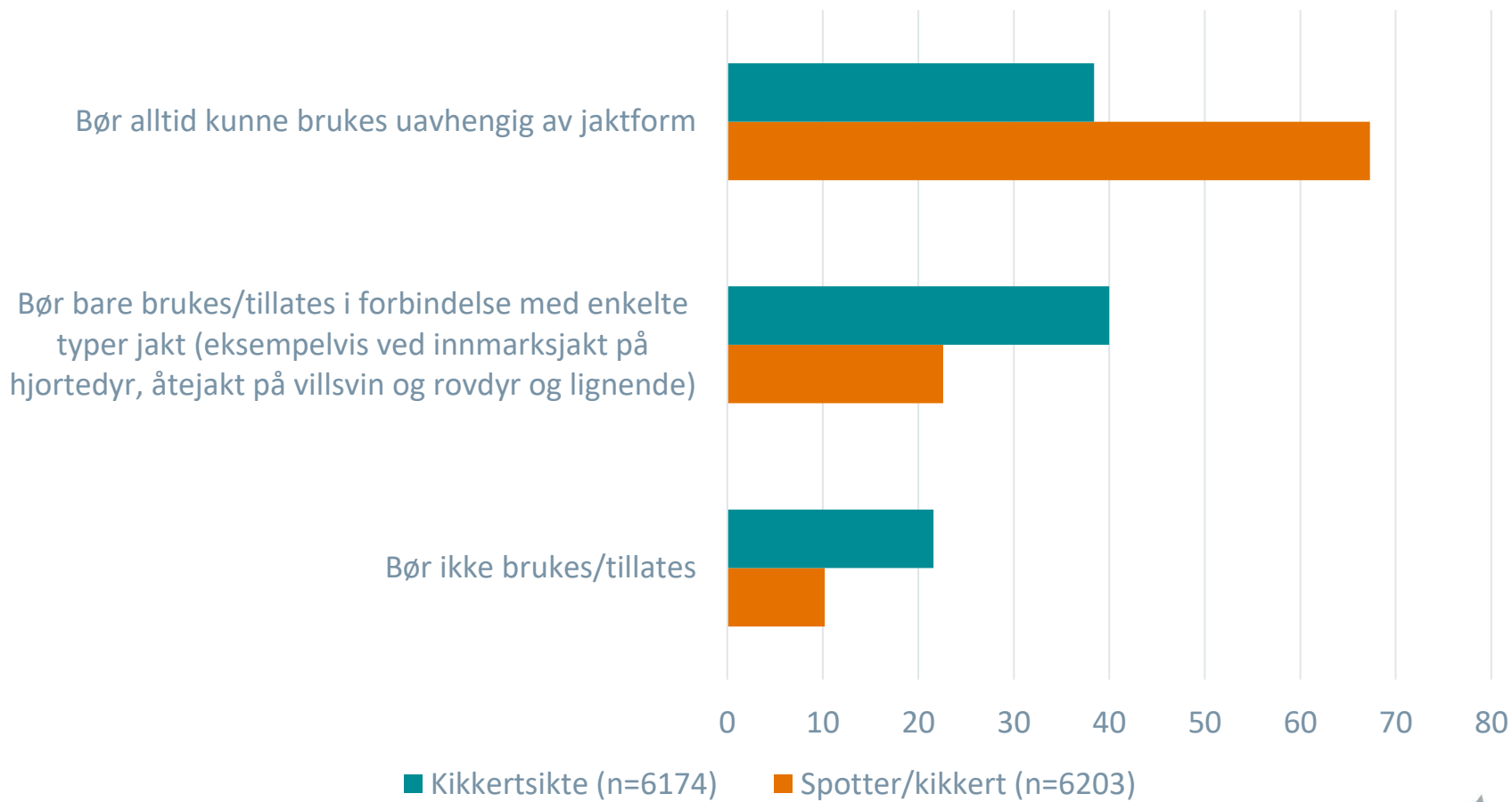

Fordeler med termiske hjelpemidler

- Økt sikkerhet
- Bedre dyrevelferd (mindre stress, reduksjon i skadeskyting og behov for ettersøk)
- Riktigere avskyting (enklere å ta ut «riktige» dyr)
- Mer effektiv kvotefylling
- Bedre kontroll etter skudd (mulighet for videoopptak, enklere lokalisering av dyr)
- Mindre forstyrrelse i terrenget

Helhetsinntrykket er at jegerne mener det gir en **tryggere, mer human** og **presist jaktuttak**.

Syn på bruk av termiske hjelpemidler

Argumenter mot termisk kikkertsikte (KI er brukt)

- Økt risiko for å skyte mot usikker bakgrunn
- Hjorten blir forstyrret hele døgnet, reduserer beitetiden
- Jakt bør være preget av «fair chase», ikke teknologiske fordeler
- Kan skape økonomiske/barrierebaserte skjevheter blant jegerne
- Økt jakt i mørke kan føre til flere ulykker, mer tjuvjakt, og et dårligere omdømme for jegere; risiko for ukorrekt klassifisering av dyr og vanskeligere tolkning av bestandsdata (kunstig høye observasjonstall i sett hjort)
- Det er skepsis til full innføring av termisk kikkertsikte under jakt på hjort, på grunn av fare for redusert dyrevelferd, økt jaktpress og endring av jaktkulturen

Negative erfaringer med egen eller andres bruk av termiske hjelpemidler

- **Skaper splid i jaktlag** (de som har og ikke har termisk)
- **Vanskelig å se alt**
 - ▶ kvist, gress og hindringer i skuddbanen
 - ▶ bakgrunn og kulefang
- **Avstandsbedømmelse er krevende uten avstandsmåler**
- **Eksempler på:**
 - ▶ feil art (rådyr/sau/hest)
 - ▶ skutt dyr av feil kjønn eller alderskategori
 - ▶ farlige situasjoner for folk og hunder
- **Noen rapporterer:**
 - ▶ økt omfang av feilskyting
 - ▶ økt omfang av ettersøk nattetid

Utfordringer som nevnes (KI + egen vurdering)

Noen opplever at termisk gir for **høy effektivitet** og kan føre til økt jaktpress

Mer jakt i mørke kan påvirke dyrenes adferd og medføre økt jaktrelatert stress

Kan skape **spлтtelse i jaktlag**, mellom jegere med og uten termisk utstyr

Enkelte mener bruken **reduserer jaktopplevelsen** og bryter med tradisjonell jaktetikk

Bekymring for **uheldige bestandsmessige konsekvenser** dersom bruken ikke reguleres

Bildet er laget med KI

Undersøkelsen oppsummert

- Aksept for spotter
- Større skepsis til termisk kikkertsikte
- Brukes mest på jakt etter hjort, rådyr og mindre rovdyr
- 2 av 3 mener termisk fører til økt sikkerhet når skudd avfyres
- 1 av 3 hjorter oppgis felt med termisk kikkertsikte
- Bekymring for at observasjonstallene blir kunstig høye
- Det er behov for økt kompetanse rundt bruk av termiske hjelpemidler (jfr. negative erfaringer og at nesten 10% mener det medfører redusert sikkerhet)

